

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Ziegelei, die in der Cihlářská-Straße schon irgendwann im 18. Jahrhundert in Betrieb war.

Katastralgebiet Zábřovice

Koliště-Straße, Vlhká-Straße, Parz. Nr. 633/5, 633/6, 653, 654, 674 (Aktion A118/2012). Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Probegrabung, der Wohn- und Bürokomplex Edison Center.

Archäologische Ausgrabung im Raum der künftigen Baustelle erfasste eine dichte historische Besiedlung. Das Regime des ganzen Raumes wurde in der Vergangenheit auf deutliche Weise durch den Ponávka-Fluss beeinflusst, der in Richtung Norden – Süden durch die Mitte der künftigen Baustelle durchfloss. Bis heute erhielt sich das gewölbte, in der 2. Hälfte des 19. Jahrhunderts erbaute Flussbett. Auf dem linken Ufer der Ponávka hat man unter den Schichten neuzeitlicher Aufschüttungen Auensedimente festgestellt, die mit einer geologisch sehr jungen Aktivität des Wasserlaufs zusammenhängen. Geformt wurde das linke Ufer der Ponávka durch historisch vermutlich regelmäßig überschwemmte Sumpfwiesen und das war offensichtlich der Grund, warum es im Mittelalter und in der Neuzeit nicht dauerhaft besiedelt war.

Auf dem rechten Ufer erfasste man intensive Besiedlung aus dem 13.–17. Jahrhundert. Die wichtigsten archäologischen Situationen repräsentieren die festgestellten Änderungen der Ponávka-Ufer. Dendrochronologisch können wir die älteste Verfestigung der Ufer in die 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts datieren, stratigraphisch tiefer befindet sich jedoch noch eine Phase der Ufer. Dies deutet auf eine intensive wirtschaftliche Nutzung des betreffenden Raumes und deutliche Umgestaltungen des Terrains und der Flussufer schon um die Mitte des 13. Jahrhunderts hin. Undeutliche Überreste mittelalterlicher Bebauung erscheinen in Form von sporadisch erfassten Pfostengruben. Die Nutzung des behandelten Gebietes für lederverarbeitende Handwerke wird durch die Zusammensetzung des osteologischen Materials mit absoluter Dominanz von Schaf, Ziege und Rind angedeutet. Die dokumentierten Relikte protoindustrieller Architektur werden mit Hilfe der Dendrochronologie ins 16.–17. Jahrhundert datiert. Gemauerte industrielle Architektur hat hier ihre Wurzel in der Mitte des 19. Jahrhunderts.

Koliště-Straße 19, Parz. Nr. 556/7 (Aktion A072/2012). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung, Hausrekonstruktion.

Die Fundsituation bestand aus einem dokumentierten Profil in der Nordwand des Grabens zur Entfeuchtung des Gebäudes. Das Profil belegte die Ebene des geologischen Untergrundes und seine Zusammensetzung.

Příkop-Straße, Parz. Nr. 534 (Aktion A032/2012). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung, Gasrohrleitung.

Angesichts der realisierten Tiefe der Gräben wurden durch die archäologische Ausgrabung nur Relikte der Bebauung aus dem 19. Jahrhundert erfasst.

Stará-Straße 12, Parz. Nr. 435 (Aktion A034/2012). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung, Wohnhaus.

Die früheste Besiedlung können wir in diesem ganzen Gebiet erst nach der Gründung von Josefov im Jahre 1788 suchen. Aus dieser Zeit können auch die ältesten archäologischen Funde stammen, insbesondere eine Abfallgrube. Aus ihrer Verfüllung barg man einen reichen Fundverband, der an die Wende vom 18. zum 19. Jahrhundert datierbar ist. Eine andere Abfallgrube desselben Alters gehört zu der Nachbarparzelle. Im Nordteil der untersuchten Parzelle befand sich vor allem ein gemauerter Keller und ein Loch, das man nicht datieren konnte.

Stará-Straße, Parz. Nr. 64/1 (Aktion A017/2012). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung, Straßenrekonstruktion.

Gemauerte Architektur hat hier ihre Wurzel in der Mitte des 19. Jahrhunderts.

**BRNO (K. Ú. BOHUNICE, OKR. BRNO-MĚSTO)
Mezi ulicemi Kamenice a Studentská. Novověk (1945). Bojiště. Záchranný výzkum.**

Lokalizace: S-JTSK 601118.64:1162213.23,
601040.88:1162235.45, 601008.94:1162274.33,
601139.47:1162340.98, 601082.54:1162350.7.

V roce 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranné archeologické výzkumy v severozápadním výběžku katastrálního území brněnské městské části Bohunice v souvislosti s pokračováním výstavby Univerzitního kampusu Masarykovy univerzity, a to budováním Centra experimentální, systematické a ekologické biologie (CESEB) a Středoevropského technologického institutu (CEITEC: viz oddíly Paleolit, Neolit a Eneolit).

Podobně jako v roce 2008 (Přichystal 2009, 344) byl v rámci dotčených ploch sledován průběh střeleckého zákopu, který byl podle dříve objevených nábojnic vybudován německými vojáky v roce 1945 při obraně města Brna před postupující Rudou armádou. V jeho zásepu byly mimo jiné objeveny zbytky většího množství otevřených plechových konzerv a jeden kovový knoflík z vojenské uniformy.

Michal Přichystal

Literatura

Přichystal, M. 2009: Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 241–242, 263–264, 344.

Resumé

Brno (Kat. Bohunice, Bez. Brno-město). Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen den Straßen Kamenice

und Studentská wurde der Schützengraben aus dem Jahr 1945 entdeckt.

BRNO (K. Ú. ČERNOVICE A K. Ú. SLATINA, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Ericha Roučky a Švédské valy. Středověk. Sídliště (?). Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 593847.29:1163548.7,
593717.4:1163676.91, 593592.57:1163471.1,
593776.44:1163273.74, 593833.8:1163324.34,
593717.4:1163437.37.

V červenci až září roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v Brněnské průmyslové zóně Černovická terasa v souvislosti s rozšířením výrobního areálu firmy Daido Metal Czech (viz oddíly Paleolit, Neolit a Eneolit).

Na povrchu ponechané podorniční vrstvy a na hromadách skryté ornice bylo povrchovým sběrem získáno také několik zlomků keramických nádob ze závěru raného a z průběhu vrcholného středověku. Bližší kontext uvedených nálezů se na předmětné stavbě nepodařilo doložit; pouze v obecné rovině je možné uvažovat o jejich souvislosti se soudobými těžebními a výrobními aktivitami zjištěnými na severním úpatí Švédských valů (Kos 2007).

Michal Přichystal

Literatura

Kos, P. 2007: *Brno-Slatina 2006 - „Černovická terasa“*. CTP C 1. Rkp. nálezové zprávy, č. j. 115/07. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Brno (Kat. Černovice und Slatina, Bez. Brno-město). Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen den Straßen Ericha Roučky und Švédské valy wurden die mittelalterliche Keramikscherben gefunden.

BRNO (K. Ú. STARÝ LÍSKOVEC, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Kroupova. Střední doba hradištní. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 601985.74:1163617.31,
601988.21:1163596.31.

V dubnu roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v západním úseku ulice Kroupova v souvislosti s výstavbou oddílného kanalizačního systému. Lokalita se nachází v nadmořské výšce okolo

232 m, ve spodní části jihozápadního svahu, který klesá z plochého sedla mezi Kamenným vrchem a Červeným kopcem k toku Leskavy. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-04, určena body o souřadnicích 212:48 a 213:46 mm od Z:J s.č.

Při terénních úpravách pro základy nových vozovek a parkovacích stání byly v uvedeném prostoru částečně odkryty 2 sídlištní objekty. V prvním případě se jednalo o charakteristickou zásobní jámu vakovitého průřezu s rovným dnem, na němž ležely ještě zbytky původně uskladněného obilí, ve druhém jde o výrobní objekt složený z menší hliněné pece a předpeční jámy. Oba popsané objekty je možné na základě získaného materiálu datovat do střední doby hradištní, takže se nabízí úvaha, zda nepředstavují další časoprostorový vývoj nedaleké, dříve zkoumané osady ze starší doby hradištní (Čižmářová 1978; 1996).

Ulice Hermannova a Příčky. Novověk. Cihelna. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 601619.11:1163702.88,
601620.12:1163706.47, 601573.4:1163699.28,
601570.37:1163710.29.

V průběhu roku 2012 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v severním úseku ulice Hermannova a v přiléhajícím východním úseku ulice Příčky v souvislosti s výstavbou oddílného kanalizačního systému. Lokalita se nachází v nadmořské výšce okolo 238 m, ve spodní části jihozápadního svahu, který klesá z plochého sedla mezi Kamenným vrchem a Červeným kopcem k toku Leskavy. Její přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-34-04 určena krajními body o souřadnicích 250:41, 250:40, 255:40 a 254:42 mm od Z:J s.č.

Liniové výkopy pro nové inženýrské sítě v uvedeném prostoru porušily zavezenou novověkou cihelnu a s ní související 3 cihlářské pece. Tato cihelna je vyznačena ještě na indikační skice Lískovce z roku 1823 (Moravský zemský archiv v Brně, fond D9 Stabilní katastr – indikační skici, sign. MOR132118230).

Michal Přichystal

Literatura

Čižmářová, J. 1978: Předběžná zpráva o záchranném výzkumu v Brně-Starém Lískovci. *Přehled výzkumů* 1976, 122–123.

Čižmářová, J. 1996: Sídliště ze starší doby hradištní v Brně-Starém Lískovci. *Pravěk NŘ* 1994/4, 271–288.

Resumé

Brno (Kat. Starý Lískovec, Bez. Brno-město). Bei der Rettungsgrabung in der Kroupova-Straße wurden eine Vorratsgrube und eine Produktionsgrube mit einem Ofen aus der Mittelburgwallzeit entdeckt.